

FURCSA LAURA – SZILÁGYINÉ HODOSSY ZSUZSANNA

Életkorhoz illeszkedő nyelvpedagógus-képzés

Tanító szakos hallgatók elképzelései a mesterképzésről

Education of foreign language teachers for special age group (opinions of students in a BA program on MA programs)

The present research undertook to survey the beliefs of future teachers (working later in lower primary school) regarding an MA in education possibilities in Hungary. Questionnaires were filled in by 472 students from five teacher training colleges. The questions concentrated on the trainee teachers' future plans, motivations and expectations. Almost half of the participants plan to continue their studies in an MA program after receiving their BA degrees, although many complained about a lack of information concerning MA studies. The most frequent motivations were better job prospects, individual development, higher salary and better opportunities. Most respondents expect to acquire advanced and practical knowledge during their MA courses. Statistical tests were used to analyse the connections between school year, gender, specialization and motivation. Students with language teaching specialization showed significantly greater inspiration to participate in MA education. Currently, primary-school teachers can pursue MA studies only in the field of pedagogy, with 35% of respondents interested in this type of education. The overwhelming majority of future teachers find it important to establish MA programs in accordance with specialization fields of their BA degrees. Opinions about an upcoming MA program on early language development were also sought. About one-third of respondents would participate in such a program. They would expect more methodological training and the improvement of language skills. The findings suggest that there is a great need for MA programs for teachers, especially language teachers.

1. Kutatási problémák, célok

A tanítóképzés története mögött mindig az a társadalmakat, kutatókat és politikusokat is érintő tényező állt, hogy az emberi élet folyamatában milyen szerepet tulajdonítottak a korai életkornak. Napjainkban az egész életen át tartó tanulás keretrendszerében a kulcskompetenciák megalapozásának lényeges, alapozó szakaszának tartják kognitív és affektív érvek alapján (Közös európai referenciakeret 2002; Nikolov 2007; Csapó 2005; Poór 2003).

Az elmúlt pár évtizedben és főként az utóbbi években gyökeres változásokon esett át a tanítóképzés. Az 1975 óta főiskolai szintre emelt képzést ma az 1994-ben meghatározott *képesítési követelmények* szabályozzák. 1975-ig az életkorhoz illeszkedő pedagógia és diszciplínák megerősödését tudományos kutatások, kísérletek fémjelezték; hosszú idő kellett ahhoz, hogy a tanítóképzés valóban a felsőoktatás szerves részévé váljon. Fontos változás volt a tanítói kompetenciák prolongálása a 10–12 éves korosztályra, még inkább megerősítve a kulcskompetenciák fejlesztésére épülő képzés fontosságát. A tanító szakon végzett hallgatók választott műveltségterületüknek megfelelő tantárgyakat az általános iskola 5. és 6. osztályában is oktathatnak.

Magyarországon a bolognai megállapodás alapján átalakított felsőoktatás új továbbfejlődési lehetőségeket teremtett a tanítóképző főiskolát végzett pedagógusok számára. Régebben a négyéves főiskolát végzett tanítóknak úgy volt előrehaladási esélyük, ha lemondtak a 6–10 éves korosztály tanításáról és szaktanárrá váltak. Ehhez tanárképző főiskolát vagy egyetemet kellett végezniük, ahol az addigi tanulmányaikat egyáltalán nem vagy csak csekély részben (néhány tantárgyból felmentést adva) számították be. Ez tulajdonképpen határozott szakma- és pályamódosításként is felfogható: Bollókné és Hunyadyné (2003) a jelenséget a tanítóképzés „zsákutcás jellegének” nevezi.

A 2002-ben elfogadott képzési modell szerint a tanító alapszakon (BA) végzett hallgatók számára a háromszintű képzési rendszerben lehetőség van arra, hogy a választott korcsoportokra, a korai életkorra fókuszálva szakmailag és tudományos tekintetben is továbbfejlődjenek, mester fokozatú végzettséget (MA) szerezzenek neveléstudományi szakon, amelyet az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kara hirdet korai életkor pedagógiája szakiránnyal. Ezzel a diplomával megnyílik az út számukra akár a PhD fokozat megszerzésére is. Ezt a képzési rendszert egészítik ki a felsőfokú szakképzési szakok, amelyek az átjárhatóságot is növelik: tanulmányaikat beszámítják a későbbi alapszakon végzett tanulmányokba.

Kutatásunk külön figyelmet szentelt a tanítónak mint a kisgyermekeknek idegen nyelvet tanító pedagógusnak. Az idegen nyelvet az óvodában és az alsó tagozatos osztályokban oktató tanítók, óvodapedagógusok helyzetét nem oldotta meg az új, háromszintű képzés bevezetése, mert továbbra sincs lehetőségük életkorhoz illeszkedő diszciplináris, szakmai továbbfejlődésre. Ha megszerzik az MA fokozatot az adott nyelvből és nyelvtanárokká válnak (ezt úgy tehetik meg, ha tanulmányaikat újra kezdik egészen az emelt szintű érettségitől az adott nyelvből, majd újra elvégzik a BA fokozatot egy új szakmából anglisztika–angoltanár, germanisztika–némettanár stb. szakon), akkor a legtöbb esetben nem az alsó tagozatos korosztályt tanítják tovább, hanem a felső tagozatos vagy középiskolás diákok anyagilag is előnyösebb tanítására váltanak. Többen közülük elhagyják a közoktatást és nyelvviskolákban tanítanak tovább, vagy a gazdaság más szektoraiban helyezkednek el, hiszen nyelvtudásukat értékelik és többszörös fizetéssel honorálják (Kocsis 2003).

Az Európai Közösségek Bizottságának új keretstratégiája megerősíti, hogy „a korai életkorban folytatott nyelvtanulás csak akkor eredményes, ha a pedagógusok külön képzést kapnak a gyermekek nyelvtanítására” (Európai Bizottság közleménye 2005). A Keretstratégia felkéri a tagállamokat az idegen nyelvet oktató pedagógusok képzési rendszerének felülvizsgálatára, az életkorhoz illeszkedő nyelvpedagógusképzés kidolgozására (uo.)

A kisiskolások számára különösen fontos, hogy tanító végzettségű pedagógus tanítsa az idegen nyelvet, mert az ő felkészültsége foglalja magában a 6–12 éves korosztályra vonatkozó ismereteket, attitűdöket, kompetenciákat: tanítási módszereket, nyelvpedagógiát, ők tudnak a korosztály érdeklődésének és kognitív érettségének megfelelő módszereket alkalmazni. Szilágyiné (2001) felhívja a figyelmet arra, hogy a kisgyermeket tanító nyelvtanítónak a tanítói képességek és készségek mellett magas szakmai, interdiszciplináris ismeretekkel, a kisgyermekkorai nyelvtanításhoz szükséges nyelvi tartalom ismeretével is kell rendelkeznie. A metanyelvi fejlődést, életko-

ri sajátosságokat figyelmen kívül hagyó módszerek, például kisgyermekkorban a nyelvtan- és fordításközpontú módszer alkalmazása nem kellően hatékony, így kevesebb eredményre vezet, ráadásul hosszú távon ellenkező hatást válthat ki a gyermekekben, mivel negatív attitűdöt alakít ki a nyelvtanulás iránt.

Kovács (2000) hangsúlyozza, hogy nagy annak a pedagógusnak a felelőssége, aki egy gyermeket először idegen nyelvre oktat. Kiemeli a rossz példák morális kárát: ezek megerősíthetik a tanárokból azt a nézetet, hogy az idegen nyelv bevezetése alsó tagozaton nem szükséges. Nikolov (2003) szerint az idegen nyelvek integrációja más tantárgyakkal, a CLIL azaz a tartalomalapú nyelvoktatás nagymértékben elősegítené a nyelvtanítás eredményességét. A két tanítási nyelvű általános iskolákban alsó tagozaton oktató pedagógusok szakmai fejlődése azonban nincs biztosítva. Így a pedagógiai mesterfokozat nem oldja meg a korai életkori fejlesztésre vállalkozó pedagógusok képzésének minden problémáját. A tanítóképzés oktatói és hallgatói szükségesnek látjuk a kulcskompetenciák megalapozásához a magas színvonalú, a korai életkorhoz illeszkedő diszciplináris szakmai fejlődést biztosító MA fokozatok indítását is az óvodapedagógusok és a tanítók számára.

2. A kutatás módszere és a minta

A tanítóképzés jelenlegi és lehetséges változásai arra készítettek bennünket, hogy kérdőív segítségével megvizsgáljuk, milyen elképzelései vannak a tanító szakos hallgatóknak a mesterképzésről. A kérdőívet 472 hallgató töltötte ki 2007 tavaszán az ország öt tanítóképző főiskolájáról (Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar, Eötvös József Főiskola; Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Főiskolai Kar; Nyíregyházi Főiskola; Nyugat-Magyarországi Egyetem Apáczai Csere János Kar; Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar). Az egyes felsőoktatási intézmények vonzáskörzete igen kiterjedt, ezért elmondhatjuk, hogy a képzési hely alapján az egész ország területéről töltötték ki a kérdőívet hallgatók. A válaszadás önkéntesen, névtelenül, önkitöltéssel történt. A kérdőív főleg nyílt kérdéseket tartalmazott, mivel nem kívántuk az eredményt előre megadott válaszokkal befolyásolni.

A kitöltők évfolyamok szerinti százalékos arányát az összes kitöltött kérdőív darabszámához viszonyítva az 1. táblázat mutatja. A válaszadók nemét tekintve a nők aránya jelentősen magasabb (92,8%), mint a férfiaké (7,2%), de ez az arány a tanítóképzés egészére jellemző.

A kérdőívet kitöltő hallgatók	
évfolyama	százalékos aránya %
I. évfolyam	21,4
II. évfolyam	24,2
III. évfolyam	26,7
IV. évfolyam	27,7
összesen	100,0

1. táblázat: A kérdőívet kitöltő hallgatók aránya évfolyamukat tekintve

3. Tervek a mesterképzésről

Első kérdésünkkel arra kerestük a választ, hogy a válaszadó tervezi-e mesterszakon folytatni a tanulmányait. A tanító szakos hallgatók közel felének (46,9%) szándékában áll, hogy tovább tanul. Majdnem 20 százalékuk bizonytalan, ők a „talán”, „később” vagy „nem tudja” választ adták. A hallgatók harmada nem kíván részt venni a mesterképzésben.

A válaszadókat arra kértük a kérdőívben, hogy indokolják meg a válaszukat, azonban sokan ezt nem tették meg. A nyílt kérdésre adott válaszok kategorizálását a 2. táblázat mutatja. A tanulmányaik folytatását tervezők közül legtöbben az egzisztenciális biztonságukra gondoltak, jobb elhelyezkedést, biztos állást remélve a mesterképzéstől. Saját továbbfejlődése érdekében is számos hallgató szeretne mesterszakot végezni (ilyen válaszokat soroltunk ebbe a kategóriába: „szeretném a képességeimet továbbfejleszteni”, „szeretnék minél többet tanulni”, „szeretném a tudásomat elmélyíteni” stb.). Magáért a mesterdiplomáért is sokan vállalnának többévi tanulást. Néhányan a tanítási lehetőségek bővülése kedvéért vagy a magasabb fizetés reményében folytatnák a képzést.

		Gyakoriság	Százalékos arány %
Tervezi a mesterképzést	jobb elhelyezkedésért, biztos állásért	118	36,1
	továbbfejlődésért	81	24,8
	a mesterdiplomáért	40	12,2
	magasabb szinten (gimnáziumban) taníthasson	10	3,1
	magasabb fizetésért	9	2,8
Nem tervezi a mesterképzést	mert dolgozni akar a diploma után	26	8,0
	mert más irányban folytatja	17	5,2
	anyagi nehézségek miatt	9	2,8
	mert családot akar a diploma után	6	1,8
	mert jelenleg nem lehetséges tanító szakosoknak a mesterképzés	4	1,2
	mert idős	4	1,2
	mert külföldre megy a diploma után	3	0,9
összesen	327	100	
Nem válaszolt		145	
Összesen		472	

2. táblázat: Miért tervezi, hogy mesterszakon folytatja tanulmányait?

Azoknak, akik nem kívánják tanulmányaikat mesterszakon folytatni, egészen más terveik vannak (2. táblázat). Néhányan dolgozni szeretnének a diploma megszerzése után, esetleg családot szeretnének alapítani vagy külföldre mennének. Néhányan

anyagi nehézségek vagy idős koruk miatt nem vállalnának további tanulással töltött éveket. 17 hallgató már a tanulmányok végzése alatt elhatározta, hogy pályát módosít. 4 hallgató pedig úgy tudja, hogy tanító szakos hallgatók számára a mesterképzés nem lehetséges.

Érdeemesnek tartottuk megvizsgálni, hogy milyen kapcsolat van a hallgatók jelenlegi évfolyama és aközött, hogy tervezik-e mesterszakon folytatni tanulmányaikat. Mivel a változók nominális mérési szintűek, ezért az összefüggések feltárásához kereszt-tábla-elemzést végeztünk. A változók közötti függetlenséget Chi-négyzet próbával vizsgáltuk, $p=0,05$ szignifikancia-szint mellett.

Az eredmények azt mutatják, hogy nincs összefüggés a hallgató évfolyama és aközött, hogy tervezi-e a továbbtanulást (a Chi-négyzet próbához tartozó szignifikancia-szint $p=0,194$). Ellenben a hallgató évfolyama és a továbbtanulásra adott indoklása összefügg (Chi-négyzet próbához tartozó szignifikancia-szint $p=0,01$). Az évfolyamok és az adott válaszok eloszlását a 3. táblázat mutatja.

		I. évf. %	II. évf. %	III. évf. %	IV. évf. %	Összesen
Tervezi a mester- képzést	jobb elhelyezkedésért, biztos állásért	39,7	41,3	31,1	34,7	N=118
	továbbfejlesztésért	20,5	25,4	24,4	27,7	N=81
	a mesterdiplomáért	21,9	3,6	13,3	7,9	N=40
	magasabb szinten (gimnáziumban) taníthatson	5,5	4,8	2,2	1,0	N=10
	magasabb fizetésért	0	7,9	1,1	3,0	N=9
Nem tervezi a mester- képzést	mert dolgozni akar a diploma után	6,8	1,6	8,9	11,9	N=26
	mert más irányban folytatja	4,1	6,3	5,6	5,9	N=17
	anyagi nehézségek miatt	0	4,8	4,4	2,0	N=9
	mert családot akar a diploma után	0	0	5,6	1,0	N=6
	mert jelenleg nem lehetséges tanító szakosoknak a mesterképzés	0	3,2	1,1	1,0	N=4
	mert idős	1,4	0	2,2	1,0	N=4
	mert külföldre megy a diploma után	0	0	0	3,0	N=3
összesen	100,0 N=73	100,0 N=63	10,00 N=90	100% N=101	N=327	

3. táblázat: A továbbtanulásra adott indoklások megoszlása a képzés 4 évfolyamában

Természetes, hogy a biztos állás a IV. évfolyamban tanulók számára a legfontosabb. Ugyanezzel indokolta meg sok negyedéves, hogy nem tervezi a mesterképzést: ők dolgozni szeretnének. Érdekes, hogy a szakmai továbbfejlődés igénye is jelentősen nő, minél felsőbb évfolyamban tanul valaki. Meglepő módon az I. évfolyamban tanulók számára a legértékesebb a mesterdiploma. Talán azért, mert a felsőbb évfolyamban tanulók számára még új ez a képzési forma.

A következő kérdésben arra voltunk kíváncsiak, milyen elvárások lennének a mesterképzéssel kapcsolatban. Ez a kérdés elég nehéznek bizonyult, a hallgatók több mint fele nem válaszolt, a kapott válaszok is meglehetősen általános elvárásokat ölelnek fel. A legtöbben (47%) a magas szintű ismeretek elsajátítását várják a mesterképzéstől. Közel ennyien (42%) az elsajátítandó ismeretek hasznosságára helyezik a hangsúlyt. Néhányan szeretnék, hogy a képzés ingyenes legyen, lehetőséget kapjanak levelező tagozaton tanulni, és hogy az addigi tanulmányaikat beszámítsák a mesterképzésbe.

Megkérdeztük azt is, hogy véleményük szerint hogyan változnának elhelyezkedési esélyeik a mesterképzés elvégzése után. A hallgatók pontosan fele biztos abban, hogy a mesterképzés után nőni fog elhelyezkedési esélyük. Csak 12 százalékuk gondolja úgy, hogy a mesterdiplomával nem fog könnyebben munkát találni. Továbbá nagyon kevesen (9 fő, 2%) gondoltak arra, hogy több külföldi munkalehetőségük lesz, pedig a bolognai képzési struktúrának egyik fő hangsúlya az, hogy megkönnyítse a képzések országhatárokon túli elismerését. Szignifikáns összefüggést találtunk aközött, hogy hányadik évfolyamon tanul a hallgató és mit gondol az elhelyezkedési esélyeiről a mesterképzés elvégzése után (Chi-négyzet próbához tartozó szignifikancia-szint $p=0,043$). A legoptimistábbak az elsősök, 66 százalékuk válaszolt úgy, hogy biztosan nő az esélyük. Ez az arány fokozatosan csökken az évfolyam növekedésével, a IV. évfolyamban tanulók a legszkeptikusabbak, 21 százalékuk szerint nem változnak az esélyeik.

Az elhelyezkedési kilátásaikról való vélekedés szignifikáns kapcsolatot mutatott azzal, tervezi-e a hallgató, hogy mesterszakon folytat tanulmányokat (Chi-négyzet próbához tartozó szignifikancia-szint $p<0,001$). Megállapítható, hogy a mesterképzést tervezők a legoptimistábbak, 64,6 százalékuk szerint biztosan több lehetőségük lesz a szak elvégzése után. Érdekes azonban, hogy akik nemmel válaszoltak a mesterszakon történő továbbtanulásra, azoknak is közel fele (45%) gondolja úgy, hogy biztosan nő az elhelyezkedési esélye a mesterdiplomával rendelkező végzősöknek.

2007 tavaszán, a kutatás időszakában a tanítóképző alapszakot végzettek számára egyetlen mesterképzési lehetőség volt nyitott: a neveléstudományi mesterszak, amelyet az ELTE PPK kínál, és amely a Korai életkor pedagógiája szakiránnyal a 3–12 éves korosztály oktatási-nevelését célzó intézményekben elhelyezkedő kutatókat, szaktanácsadókat, neveléstudományi szakembereket képez (Véghelyi 2007).

Következő kérdésünkben azt kérdeztük, tervezik-e, hogy részt vesznek ezen a képzésen. Az eredmények alapján úgy tűnik, ez a képzés nagyon népszerű, a válaszadók 35 százaléka válaszolt igennel, 40 százalékuk nemmel, a többi válaszadó bizonytalan. A továbbtanulni szándékozók magas aránya is arra utal, hogy nagy az igény a körükben a mesterképzésre.

4. A választott műveltségterület hatása a mesterképzéssel kapcsolatos nézetekre

A kérdőívben megkérdeztük a hallgatók választott műveltségterületét, ennek a megoszlását mutatja a 4. táblázat.

		Fő	Százalékos arány %
Érvényes adat	még nem választott	57	12,4
	angol	156	34,0
	német	85	18,5
	magyar	82	17,9
	ember és társadalom	16	3,5
	természetismeret	15	3,3
	testnevelés	24	5,2
	ének-zene	9	2,0
	vizuális nevelés	15	3,3
	összesen	459	100,0
Nem válaszolt		13	
Összesen		472	

4. táblázat: A választott műveltségterület megoszlása a hallgatók között

A legtöbb megkérdezett hallgató szakiránya idegen nyelv volt (angol 34%, német 18%), de sok magyar szakos is kitöltötte a kérdőívet. A többiek vegyesen képviselték a többi műveltségterületet. Keresztábra-elemzés segítségével megvizsgáltuk, hogy a választott szakirány más változókkal mutat-e szignifikáns összefüggést. Az elemzések alapján a választott szakirány szignifikáns kapcsolatra utal a mesterképzésre vonatkozó tervekkel (Chi-négyzet próbához tartozó szignifikancia-szint $p < 0,001$). Az angol és német műveltségterületű hallgatók szeretnék a legnagyobb arányban mesterképzésen részt venni (56,4% és 56,6%). A tanulmányaik folytatását tervezők aránya magas volt még a magyar, a vizuális nevelés és a szakirányt még nem választott hallgatók között. Legkisebb arányban a természetismeret műveltségterületű hallgatók szándékoznak részt venni a mesterképzésben.

Kíváncsiak voltunk, vajon a hallgatók szerint szükség lenne-e műveltségterületek szerinti mesterképzés létrehozására. A válasz egyöntetű volt, hiszen a megkérdezettek több mint 90 százaléka fejezte ki pozitív véleményét. A kérdés második felében rákérdeztünk, mely műveltségterület mesterképzésére lenne a leginkább szükség. A válaszok eloszlását az 5. táblázat mutatja.

A legtöbben az idegen nyelvi mesterképzést szorgalmazzák (angol 26%, német 22%), sokak szerint szükség lenne még a magyar műveltségterület mesterszintű folytatásának lehetőségére (15,7%). A választ adó 333 hallgató közül 77 szerint az összes műveltségterület mesterképzésére szükség lenne.

Igény műveltségterülethez kapcsolódó mesterképzésre	Fő	Százalékos arány %
angol	174	26,3
német	148	22,4
magyar	104	15,7
ember és társadalom	25	3,8
természetismeret	13	2,0
testnevelés	24	3,6
éneke-zene	20	3,0
informatika	13	2,0
vizuális nevelés	15	2,3
matematika	50	7,6
összes műveltségterület	76	11,5
Hiányzó adat: 145, érvényes: 327		

5. táblázat: Véleménye szerint mely műveltségterület szerinti mesterképzésre lenne szükség

5. Elképzelések a „Korai nyelvi fejlesztés” mesterképzésről

A kutatást kezdeményező tanszék, a Szent István Egyetem Alkalmazott Bölcsészeti Kar Idegen Nyelvi, Irodalmi Tanszék és Lektorátus tervei között szerepel egy – Szilágyiné Hodossy Zsuzsanna által az Óvó- és Tanítóképzők Egyesülete szakmai háttérével kidolgozott – „Okleveles korai inkluzív nyelvfelkészítő” elnevezésű mesterképzés indítása, ezért a kérdőív utolsó kérdéseiben arról tudakozódtunk, mi a hallgatók véleménye és elvárása egy ilyen képzéssel kapcsolatban. Mivel kevés információjuk volt erről a képzésről, elsősorban saját gondolataikra hagyatkozhattak. A kapott eredmények sokat segíthetnek abban, hogy az új szak valóban a hallgatók igényei szerint épüljön fel, hogy a hallgatói véleményeket még a szak indítása előtt figyelembe lehessen venni.

Elsőként arra kérdeztünk rá, hogy folytatnák-e tanulmányaikat az „Okleveles korai inkluzív nyelvfelkészítő” mesterképzésen. A válaszadók pontosan fele válaszolt igennel. Ez meglepően magas arány, ha figyelembe vesszük, hogy egy teljesen új, esetlegesen induló szakról van szó. A hallgatók 30 százaléka nem érdeklődik egy ilyen jellegű mesterképzés iránt. Természetesen itt is kíváncsiak voltunk döntésük motivációjára. A leggyakoribb indoklás a továbbfejlődés volt, sokan a későbbi tágabb lehetőségeket tartják fontosnak, ehhez hasonló okként a magasabb fizetést említették. Sokan a mesterdiplomáért, az „egyetemi diplomáért” folytatnák a tanulást. A nemlegesen válaszolók legtöbbször az alacsony nyelvi szintje miatt mond le erről a képzésről.

Meglehetősen kevés választ kaptunk arra a kérdésre, hogy milyen elvárások merülnek fel az „Okleveles korai inkluzív nyelvfelkészítő” mesterképzéssel szemben. Mégis a kapott válaszok fontos segítséget adnak a szak indításához. A válaszok három téma köré csoportosultak. A legtöbben (a válaszadók 38 százaléka) a módszertani ismeretük bővítését tartották fontosnak. Nagyon sokan vannak (37%), akik szeretnék nyelvtudásukat is fejleszteni. Számos megkérdezett (28%) a minél alaposabb gyakorlati ismeretek megszerzését várja el a szaktól. Említették még a külföldi gyakorlat lehetőség-

gét, és néhányan szeretnék, ha a képzés ingyenes lenne. Csak kevesen (5 fő) emelték ki azt, hogy szeretnének felkészülni a két tanítási nyelvű oktatásra.

6. Összegzés

Kutatásunk során azt vizsgáltuk, hogy a tanító szakos hallgatóknak milyen elképzeléseik és elvárásaik vannak a szakjuknak, azon belül korai idegennyelv-pedagógusi szakmájuknak a bolognai rendszer szerinti háromszintű képzésbe való beillesztésével szemben. Az eredmények feldolgozása és kiértékelése lényeges tanulságokkal szolgálhat egy új képzés indításához, a tanító szak MA kimeneti programjainak kidolgozásához is.

A tanítók jövőjének tervezésekor lényeges az érintettek megkérdezése. Kérdőívünk eredményei arra utalnak, hogy számottevő igény mutatkozik a tanító szakosok számára elérhető mesterképzésre, mivel a válaszadók közel fele tervezi a részvételt. A leginkább hangoztatott elvárásuk a képzéssel kapcsolatban a hasznosság. Sokan vennének részt a kisgyermekes nyelvi fejlesztését végző pedagógusok számára meghirdetett mesterképzésen.

A korai nyelvi fejlesztés nyelvpedagógusi hátterének fontosságát erősítik ezek a vélemények, összhangban az európai többnyelvűségi célokkal, a keretstratégia elvárásaival. A kutatás eredményei alátámasztják a korai életkorhoz illeszkedő nyelvpedagógus-képzés létrehozásának halaszthatatlanságát a háromszintű magyar felsőoktatásban, megszüntetve annak jelenlegi „zsákutcás” rendszerét.

IRODALOM

- Bollókné Panyik Ilona – Hunyadi Györgyné (2003): A tanítóképzés az integrált felsőoktatásban. *Új Pedagógiai Szemle* 7–8., pp. 4–16.
- Csapó Benő (2005): Tanuló társadalom és tudásalapú oktatási rendszer. In: Komlóssy Ákos (szerk.): *Ismeretek és képességfejlesztés*. Szeged: Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, pp. 5–21.
- Európai Bizottság közleménye (2005): Új keretstratégia a többnyelvűség ösztönzésére. COM (2005), pp. 1–35.
- Kocsis Mihály (2003): *A tanárképzés megítélése*. Iskolakultúra könyvek 18, Pécs: Iskolakultúra.
- Kovács Judit (2000): Szükségük van-e speciális képzésre az alsó tagozatos nyelvtanítóknak? *Új Pedagógiai Szemle* 7–8., pp. 7–80.
- Közös Európai Referenciakeret* (2002). Budapest: Pedagógusképzési és Módszertani Központ.
- Nikolov Marianne (2003): Az idegennyelv-tanítás megújulásának hatásai. *Új Pedagógiai Szemle* 3., pp. 46–57.
- (2007): A magyarországi nyelvoktatás-fejlesztési politika: Nyelvoktatásunk a nemzetközi trendek tükrében. In: Vágó Irén (szerk.): *Fókuszban a nyelvtanulás*. Budapest: Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, pp. 43–72.
- Poór Zoltán (2003): Pedagógusképzés és -továbbképzés a változó pedagógusszerepek tükrében. *Új Pedagógiai Szemle* 5., pp. 50–55.
- Szilágyiné Hodossy Zsuzsanna (2001): Tanítóképzés és kisgyermekkorai idegennyelv-oktatás. In: Lipóczi Sarolta (szerk.): *A kisiskoláskori idegennyelv-oktatás dimenziói* II. Kecskemét: Kecskeméti Főiskola, pp. 56–59.
- (2007): *Az okleveles korai inkluzív nyelvfejlesztő MA szaklétesítési dokumentum*. Kézirat. Jászberény.
- Véghelyi Józsefné (2007): Beszámoló „A pedagógusképzés tartalmi és szerkezeti átalakítása” című konferenciáról. *Pedagógusképzés* 1–2., pp. 159–165.